GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ה, 2025
מספר השאלון: 22262
שם התלמיד/ה: _____

היסטוריה

שאלון 22262 (אקסטרניים, בית שני)

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה וחצי.
ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה פרק אחד ובו ארבע שאלות.
יש לענות על שתי שאלות.
מן השאלות שתבחרו לענות עליהן, חובה לבחור לפחות שאלה אחת שיש בה מקור.
(2×50) – סך הכול – 100 נקודות.
שימו לב: תלמידים שאושר להם מבחן מותאם אינם חייבים לבחור בשאלה שיש בה מקור.
ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה. כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.
השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

בית שני – מעם מקדש לעם הספר

ענו על שתיים מן השאלות 1–4 (לכל שאלה – 50 נקודות).
מן השאלות שתבחרו לענות עליהן, חובה לבחור לפחות בשאלה אחת שיש בה מקור.

1. מקור – הממלכה החשמונאית – תמיכה וביקורת

(50 נקודות)
(ראו בנספח: קטע מקור מן הספר "קדמוניות היהודים" מאת יוסף בן מתתיהו, המתאר את ימי שלטונה של המלכה שלומציון אלכסנדרה מבית חשמונאי.)

לפניכם קטע מקור מן הספר "קדמוניות היהודים" מאת יוסף בן מתתיהו, המתאר את ימי שלטונה של המלכה שלומציון אלכסנדרה מבית חשמונאי.

א. שלטון בית חשמונאי זכה לתמיכה של רבים בחברה היהודית.
הסבירו שתי סיבות לתמיכה זו: סיבה אחת שבאה לידי ביטוי בקטע המקור, וסיבה נוספת על פי מה שלמדתם.

(25 נקודות)

ב. השליטים החשמונאים הנהיגו שינויים שעוררו ביקורת בקרב חלק מן החברה היהודית.
– על פי מה שלמדתם, הסבירו שניים מן השינויים האלה.
– הביאו דוגמה מקטע המקור לאחד מן השינויים שהסברתם.

(25 נקודות)

2. "השלטון הישיר", "המרד הגדול"

(50 נקודות)

א. הסבירו את מדיניות השלטון הישיר של רומא.
מה היו התפקידים והסמכויות של הנציבים הרומאים?

(20 נקודות)

ב. לפניכם שלושה גורמים לפרוץ המרד הגדול:
– מצוקה כלכלית
– תסיסה משיחית
– מתח בין יהודים לנוכרים
הסבירו כיצד כל אחד מהם הוביל לפרוץ המרד.

(30 נקודות)

3. מקור – תוצאות המרד והתגובות על החורבן

(50 נקודות)
(ראו בנספח: קטע מקינה (שיר אֵבֶל) על חורבן בית המקדש. הקינה היא מן הספר "חזון ברוך א" (הסורי), שנכתב כמה שנים לאחר החורבן.)

א. הציגו את תוצאות המרד הגדול בתחום הדמוגרפי ובתחום הכלכלי, והסבירו את הסכנה שנשקפה לעם היהודי בעקבות התוצאות האלה.

(20 נקודות)

ב. לפניכם קטע מקינה (שיר אֵבֶל) על חורבן בית המקדש. הקינה היא מן הספר "חזון ברוך א" (הסורי), שנכתב כמה שנים לאחר החורבן.

– הציגו את התגובה על חורבן בית המקדש שבאה לידי ביטוי בקטע. בססו את תשובתכם על שלוש דוגמאות מן הקטע.

– על פי מה שלמדתם, הסבירו במה שונה תגובת חכמי יבנה על חורבן בית המקדש מן התגובה שבאה לידי ביטוי בקטע. נמקו את תשובתכם באמצעות שתי עובדות היסטוריות.

(30 נקודות)

4. הורדוס ובר כוכבא – דמויות שנויות במחלוקת

(50 נקודות)

הורדוס ובר כוכבא היו דמויות שנויות במחלוקת.

א. – הציגו טענה אחת המבטאת ביקורת על דמותו ומנהיגותו של הורדוס, ונמקו אותה באמצעות שתי עובדות היסטוריות.

– הסבירו טיעון נגד (טענה ונימוק אחד) בנוגע לדמותו ומנהיגותו של הורדוס.

(25 נקודות)

ב. – הציגו טענה אחת המבטאת ביקורת על דמותו ומנהיגותו של בר כוכבא, ונמקו אותה באמצעות שתי עובדות היסטוריות.

– הסבירו טיעון נגד (טענה ונימוק אחד) בנוגע לדמותו ומנהיגותו של בר כוכבא.

(25 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

נספח – המקורות

קטע מקור מן הספר "קדמוניות היהודים" מאת יוסף בן מתתיהו, המתאר את ימי שלטונה של המלכה שלומציון אלכסנדרה מבית חשמונאי.

ואף על פי שאלכסנדר ינאי השאיר אחריו שני בנים, הורקנוס ואריסטובולוס, הוא הוריש את המלוכה לאשתו שלומציון אלכסנדרה. [...] ואלכסנדרה מינתה את הורקנוס לכוהן גדול בשל גילו, אך יותר מזו בשל חולשתו. היא נתנה רשות לפרושים* לעסוק בכל דבר וציוותה גם את העם להישמע להם. היא החזירה ליושנם את כל אותם החוקים שהותקנו על ידי הפרושים לפי מסורת האבות, שביטל הורקנוס אבי בעלה. [...] הייתה נותנת דעתה על הממלכה, וגייסה חֵיל שכירים גדול, והכפילה את הצבא שלה עד שהפילה פחד על השליטים מסביב ולקחה מהם בני ערובה.

- פרושים – הכת הגדולה מבין הכיתות היהודיות בימי בית שני, שבראשה עמדו חכמי המשנה.

(מעובד על פי, י' בן מתתיהו, קדמוניות היהודים [תרגום: א' שליט], כרך שלישי, ספר שלושה־עשר, סעיפים 407–409, מוסד ביאליק, עמ' 110)

קטע מקינה (שיר אֵבֶל) על חורבן בית המקדש. הקינה היא מן הספר "חזון ברוך א" (הסורי), שנכתב כמה שנים לאחר החורבן.

אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא נוֹלָד אוֹ אֲשֶׁר נוֹלַד וָיָמֹת:

וַאֲנַחְנוּ הַחַיִּים אוֹי לָנוּ הָרוֹאִים בְּצָרַת צִיּוֹן

וַאֲשֶׁר הִגִּיעַ אֶל יְרוּשָׁלַם: [...]

הָאַכָּרִים אַל עוֹד תִּזְרָעוּ וְאַתְּ אֲדָמָה לָמָּה תִתְּנִי יְבוּלֵךְ

[...] וְאַתְּ גֶּפֶן לָמָּה תוֹסִיפִי תֵּת יֵינֵךְ

וְעוֹד לֹא יַקְרִיבוּ מִמֶּנּוּ בְּצִיּוֹן וְגַם בִּכּוּרֵי הַתְּבוּאָה לֹא עוֹד יָבִיאוּ:

וְאַתֶּם הַשָּׁמַיִם אֶת טַלְּכֶם כְּלָאוּ [עצרו] וְאַל תִּפְתְּחוּ אֹצְרוֹת מָטָר:

וְשֶׁמֶשׁ גַּם אַתְּ הַחְבִּיאִי אוֹר קַרְנַיִךְ וְאַתָּה יָרֵחַ כַּבֵּה רָב אוֹרֶךְ

כִּי לָמָּה יִזְרַח עוֹד אוֹר וְאוֹר צִיּוֹן חָשַׁךְ:

וְאַתֶּם חֲתָנִים אַל תָּבֹאוּ וְכַלּוֹת אַל כְּלוּלוֹת תֵּעָדֶינָה [תתקשטו]

וְאַתֶּן נָשִׁים אֶל בָּנִים אַל תִּתְפַּלֶּלְנָה כִּי שָׁמֵחַ תִּשְׂמַחְנָה הָעֲקָרוֹת

וְתָגֵלְנָה [ותשמחנה] חֲשׂוּכוֹת בָּנִים וְאִמּוֹת הַבָּנִים נוּגוֹת [עצובות] תִּהְיֶינָה:

וְלָמָּה תֵלַדְנָה בְּעָצֶב לְמַעַן קִבֹּר בַּאֲנָחוֹת:

וּבְנֵי אָדָם מַה לָּהֶם עוֹד וּלְבָנִים וְלָמָּה יֵדַבֵּר עוֹד עַל זֶרַע אֲנָשִׁים

אַחֲרֵי אֲשֶׁר הָאֵם שׁוֹמֵמָה וּבָנֶיהָ בַּשִּׁבְיִ הָלְכוּ:

(חזון ברוך, א, מהדורת כהנא, י', ו-טז)